

Výklad listu Efezským

Kapitola 3

Třetí kapitolu lze prakticky rozdělit na 2 velká témata:

- tajemství církve (v. 2.13.)
- druhá Pavlova modlitba za Efezské (3,14-21)

Tajemství církve

1 Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany. 2 Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám: 3 dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsál. 4 Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl Kristovu tajemství, 5 které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům: 6 že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia. 7 Jeho služebníkem jsem se stal, když mě Bůh obdaroval svou milostí a působí ve mně svou mocí: 8 mně, daleko nejmenšímu ze všech bratří, byla dána ta milost, abych pohanům zvěstoval nevystižitelné Kristovo bohatství 9 a vynesl na světlo smysl tajemství od věků ukrytého v Bohu, jenž vše stvořil: 10 Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církve dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost, 11 podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Co je to za tajemství, o kterém teď Pavel píše? Jde o rozšíření zvěsti, kterou zahájil již sám Pán Ježíš svým prohlášením Petrovi: „*Blaze tobě, Šimone Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr; a na té skále zbuduji svou církev a brány pekla ji nepřemohou...*“ (Mt 16,17.18) Tajemství církve není něco nového, co by se tu najednou objevilo zčista jasna jako blesk z nebe. Bylo to jen něco, o čem se obecně nevědělo. V době Starého zákona se o církvi nemluvilo. Nebylo o ní nic známo, přestože proroci prorokovali o tom, co se stane – jen to nenazvali církví. Lidé těmto prorockým nerozuměli, chápali je tělesně.

Podobně to bylo i s naším Spasitelem: jeho současníci nerozuměli jeho poslání, chápali je doslovně, tak, jak to bylo v té době obvyklé. Měl-li být králem, pak to mělo být se vším všudy: měl zde mít svůj trůn, svou zemi, své poddané. Měl-li být Záchrancem národa, pak to chápali tak, že vysvobodí Izrael (který byl v tu dobu v římském područí jako jeho protektorát) k národní suverenitě, a nenáviděné okupanty vyžene. Jeho slova o utrpení se mýjela účinkem, nechápali to ani jeho nejbližší, jeho vlastní učedníci. Do doby, než zemřel, to bylo tajemství. Teprve pak se jim najednou otevřely oči a oni poznali, že se to všechno muselo odehrát právě takto, aby se naplnila Písma.

Podobně tomu je i s církví. Ve Starém zákoně je řada míst, která hovoří otevřeně o tom, že i pohané budou zachráněni. Uvedme si několik příkladů.

Už v 1. Mojžíšově čteme, že Hospodin o Sáře řekl (Gn 17,15.16): „*Svou ženu nebudeš už nazývat Sáráj, její jméno bude Sára (to je Kněžna). Požehnám ji a dám ti také z ní syna; požehnám ji a stane se matkou pronárodů a vzejdou z ní králové národů.*“ Tedy nejen Izrael, ale i další národy se budou odvozovat právě z dětí Sáry. Můžeme předpokládat, že to nejsou jen potomci Ezauovi, z nichž vzejdou *králové národů*. Je zajímavé povšimnout si zde množného čísla. O kousek dál říká Hospodin Abrahamovi (Gn 18,18): „*Mám Abrahamovi zamlčet, co*

hodlám učinit? Abraham se jistě stane velikým a zdatným národem a budou v něm požehnány všechny pronárody země...“

Celá řada míst, týkajících se záchrany pohanů, je v proroctví Izajášově.

V proroctví o „služebníku“ – což je zaslíbený Mesiáš se říká v 42, 6.7: *„Já Hospodin jsem tě povolal ve spravedlnosti a uchopil tě za ruku; budu tě opatrovat, dám tě za smlouvu lidu a za světlo pronárodům, abys otvíral slepé oči, abys vyváděl vězně ze žaláře, z věznic ty, kdo sedí v temnotě...“* I v následujících verších čteme o tom, že dílo „služebníka“ se týká mnoha dalších národů.

V 45,22.23 vyzývá: *„Obráťte se ke mně a dojdete spásy, veškeré dálavy země. Já jsem Bůh a jiného už není. Při sobě samém jsem přísahal, z mých úst vyšla spravedlnost, slovo, které se zpět nenavráť.“*

Dále píše Izaiáš slova o naději pro pohany také i v 49,6: *„Nestačí, abys byl mým služebníkem, který má pozvednout Jákobovy kmeny a přivést zpátky ty z Izraele, kdo byli ušetřeni; dal jsem tě za světlo pronárodům, abys byl spása má do končin země.“*

A ve známé kapitole 55,4.5 je zaznamenáno: *„Hle, dal jsem ho za svědka národům, národům za vévodu a zákonodárce. Hle, povoláš pronárod, který neznáš, pronárod, který tě nezná, přiběhne k tobě kvůli Hospodinu, tvému Bohu, za Svatým Izraele, který tě oslavil.“*

Ale není to jen prorok Izaiáš, který má naději i pro pohany, pohrdané a přehlížené gojim, pronárody. Prorok Amos píše: *V onen den postavím padající Davidův stánek a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm pobořeno, a zbuduji jej jako za dnů dávných. Podrobí si pozůstatky lidu edómského a všech pronárodů; i budou nazývány mým jménem, je výrok Hospodina, který toto činí.* (Am 9,11-12)

Určitě to nejsou všechna místa, která hovoří o tom, co Pán Bůh udělá pro další národy mimo Izraele. Je to málo? A přece to za dob Pavlových nebylo známo. A to i navzdory jasnému pokynu Páně učedníkům: *„Jděte do celého světa a kaďte evangelium všemu stvoření...“* (Mk 16,15)

Právě apoštola Pavla si vyvolil Pán Bůh, aby ukázal lidem, že Pán Bůh miluje opravdu všechny lidi a že otevřel cestu spásy všem dokořán. V době, kdy se Izrael zatvrdil vůči Mesiáši, který jim byl poslán, kdy ho ty „přirozené ratolesti“ ve valné míře odmítly, se radostné poselství o spáse otevírá všem. A to cestou „církve“ – nového, jedinečného útvaru. Jiného než byl Izrael.

Mnozí jsou toho názoru, že církve je pokračováním nebo náhradou Izraele. To vede k mnoha bludným uzávěrům. Tak svědkové Jehovovi hovoří o 144 000 ze Zjevení jako o příslušnících jejich hnutí. Zcela ignorují to, co Pavel píše o Izraeli v Ř 11, o tom, že jejich částečné zatvrzení otevřelo cestu nám pohanům. A že se Pán Bůh k Izraeli znovu vrátí a bude s ním jednat.

Církve není „duchovní Izrael“ a Izrael nenahrazuje.

Je jiná – není vázána na „zemí“. Její požehnání je *„v nebeských věcech v Kristu“* - ne v hojnosti úrody, ne *v díži a koši, a v množství potomstva* – jak to bylo zaslíbeno Izraeli. Její naděje je věčná – v nebesích. Nekonkuruje Izraeli, není a nemůže být jeho nepřítelem. Už proto ne, že mají společný průsečík – osobu Božího Syna, Ježíše Krista. Ten je pro církve „hlavou těla“ a jejím „Ženichem“ – pro Izrael pak jeho Králem *království, které nebude zničeno navěky* (Da 2,44).

Pavel – apoštol pohanů

Pavel – vězeň Krista Ježíše

I Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany.

Vězení bývá obvykle prostředkem k zamezení šíření zločinnosti. Zde jsou izolováni různí provinilci, aby neovlivňovali další lidi a aby si zde odpykali uložený trest. Denně se však pře-

svědčujeme o nedokonalosti lidské spravedlnosti. Kolik lidí je ve vězeních nevinně, mnohdy i bez soudu a rozsudku. A naopak, kolik zločinců, i právoplatně odsouzených, se volně pohybuje na svobodě a šíří zlo dál. Kolik justičních omylů, ať už nechtěných, či dokonce i chtěných v zinscenovaných procesech, bylo v historii lidstva.

Co spáchal Pavel, že je ve vězení? Zabil někoho, okradl někoho nebo něco zpronevěřil? Ohrožoval mravní výchovu nebo byl vězněn z politických důvodů pro odpor k tehdejšímu režimu? Nic takového. Žil bezúhonným životem – a přece značnou část svého života strávil ve vězení. Historie církve nám ukazuje, kolik věrných svědků Pána Ježíše bylo ve vězeních a kolik jich dokonce zemřelo násilnou smrtí na popravišti.

Apoštol Petr píše: *Moji milovaní, nebud'te zmateni výhni zkoušky, která na vás přišla, jako by se s vámi dělo něco neobvyklého, ale radujte se, když máte podíl na Kristově utrpení, abyste se ještě více radovali, až se zjeví jeho sláva. Jestliže jste hanobeni pro jméno Kristovo, blaže vám, neboť na vás spočívá Duch slávy, Duch Boží. Ale ať nikdo z vás netrpí za vraždu, za krádež nebo jiný zlý čin anebo za intriky. Kdo však trpí za to, že je křesťan, ať se nestydí, ale slaví Boha, že smí nosit toto jméno.* (1Pt 4,12-16) Zde je vymezen náš vztah k vězení. Křesťan se může snadno dostat do vězení, ale nikdy by to nemělo být pro obecné trestné činy. Těmi Pánu čest neděláme a z těchto důvodů bychom tam jako jeho reprezentanti být neměli.

Ale může se stát, že se do vězení dostaneme právě proto, že jsme křesťany. Takové utrpení pro naši zkoušku je spojeno s blahoslavenstvím a mělo by být pro nás ctí. A přesně takovým vězněm byl Pavel. Proto také to označení *vězněm Krista Ježíše*.

Ale ještě jeden pohled na Pavlovo vězení. Je skryt ve slovech *pro vás pohany*. Cesty Páně jsou vskutku nevyzpytatelné (i když to někteří lidé říkají se značnou dávkou ironie). Může si využít i ty zdánlivě nejpřekvapivější způsoby k tomu, aby dosáhl svého cíle. Tam, kde se našemu lidskému rozumu zdá, že satan zcela triumfuje, zakouší naopak tu největší porážku. Vidíme to už na smrti našeho Spasitele. Zdánlivý satanův triumf je jeho největší porážkou. Lidé si říkají: *A my jsme doufali, že on je ten, který má vykoupit Izrael. Ale už je to dnes třetí den, co se to stalo* (L 24,21). Ale skutečnost je jiná: *Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé.* (1K 1,23-25) A to se v dějinách mnohokrát opakovalo.

Pán musel na církve v Jeruzalémě dopustit velké pronásledování, aby se rozprchli po celém okolí a tam o něm svědčili. Žili spokojeně uzavřeni pro sebe a neměli se k tomu, aby šli do Judstva a do Samaří a natož až do posledních končin země a zvěstovali evangelium všemu stvoření. Žili jen pro Židy. A tak paradoxně až teprve pronásledování způsobilo, že činili to, k čemu je jejich Pán poslal.

Podobně tomu bylo i s Pavlem. Byl předurčen k tomu, aby *nesl mé jméno národům i králům a synům izraelským*. (Sk 9,15) A už při jeho obrácení a při setkání s Ananiášem byla řeč o jeho utrpení. Pán si použil jeho věznění k tomu, aby mohl nejučinněji svědčit všem citovaným skupinám. Právě jeho vězení mu otevřelo cestu ke králům. K těmto lidem by se Pavel jinak vůbec nedostal – takto se před ně dostal i bez svého přičinění.

Pavel nemusel být ve vězení. Stačilo dát do Felixovy natažené ruky nějaký i pro něj přijatelný obnos (je zvláštní, jak za všech dob byli státní úředníci zkorumpovaní) a byl by na svobodě. Stačilo se neodvolávat k císaři a byl by svoboděn. Ale Pavlovi nešlo o osobní svobodu. Byl poslušný hlasu Páně: *„Neztrácej odvahu! Jako jsi svědčil o mně v Jeruzalémě, tak musíš svědčit i v Římě.“* (Sk 23,11) Byla to Bohem připravená cesta, jak se dostat k vysoce postaveným osobnostem, i když to mělo být v okovech. Pavel toho využil. Kdyby nebyl vězněm *pro vás pohany*, nikdy bychom nemohli číst Pavlův vzkaz v listu Filipským (4,22): *Pozdravují vás i ostatní bratří, zvláště ti, kteří jsou z císařského domu.*

A kdyby Pavel nebyl vězněm a byl svobodným člověkem – co myslíte, existovaly by jeho nádherné dopisy z vězení, které máme v Bibli, včetně toho, který teď rozvažujeme? Právě tam

měl čas se soustředit a formulovat jasně své myšlenky a zjevení, které mu Pán svěřil. Právě tam vznikaly listy, které jsou požeňáním i po staletích nám.

Byl vězněm pro pohany. Záminkou k jeho uvěznění byla neověřená pomluva, že přivedl do chrámu, kam pohané nesměli, Trofima Efezského.

Byl vězněm – ale i ve vězení byl pod ochranou Páně. Nikdo mu nemohl ublížit. Římsí vojáci jej museli (bez lidského zásahu) chránit, aby Židé, kteří přísahali, že nebudou jíst a pít, dokud jej nezabijí, neměli příležitost svou hrozbu uskutečnit (Sk 23,12n). Naopak, Pán Bůh způsobil, že mohl kdykoliv přijímat návštěvy a mohli mu pomáhat (Sk 24,23). Na cestě do Říma mohl v Sidonu navštívit své blízké a odpočinout si u nich (Sk 27,3). V Římě bydlel jako vězeň dva roky a mohl přijímat návštěvy všech, kdo toužili po Božím slově.

Pán Bůh může své děti ochránit ode všeho zlého i tam, kde se to zdá být nemožné. Pavlův příběh by měl být pro nás povzbuzením a potěšením. I my jsme v péči a ochraně svého Pána. On o nás ví a pečuje o nás za všech okolností, byť i zdánlivě zcela nepříznivých.

Pavel – služebník

2 Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám:

7 Jeho služebníkem jsem se stal, když mě Bůh obdaroval svou milostí a působí ve mně svou mocí

Pavel si dále uvědomuje své postavení před Pánem Bohem – že je služebníkem svých bratří. To není tak zcela samozřejmé.

Jestliže někdo v něčem vyniká – obvykle tento pohled ztrácí. Jsou vynikající odborníci na různá řemesla či služby, kteří jsou mistry svého oboru – dovedou opravdu to, co jiní ne. Lidé by dali všechno za to, aby se k nim dostali. Jenže tito lidé obvykle zapomínají na to, že to, co si lidé na jejich činnosti váží, je služba. Ale oni bývají mnohdy arogantní, kladou si podmínky a mnohdy pomoc odmítnou, protože jim se to nevyplatí. Mají jiné, lukrativnější zakázky.

Toto nebezpečí hrozí i nám.

Pavel nikdy neztratil z mysli, že jeho posláním je služba – je zde kvůli nám a je služebníkem. Jasně to vyplývá z úvodu jeho dopisu Korint'ánům (1K 3,5-7): *Kdo je vlastně Apollos? A kdo je Pavel? Služebníci, kteří vás přivedli k víře, každý tak, jak mu dal Pán. Já jsem zasa-dil, Apollos zaléval, ale Bůh dal vzrůst; a tak nic neznamená ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, který dává vzrůst.* A ani my nesmíme nikdy zapomenout, že jsme jen služebníci. Nejsme ani páni, ani majitelé, ale správci, kteří za svěřenou službu nesou odpovědnost. Je to na našem chování poznat?

Pavel – apoštol pohanů

8 mně, daleko nejmenšímu ze všech bratří, byla dána ta milost, abych pohanům zvěstoval ne-vystižitelné Kristovo bohatství

Saul z Tarsu byl povolán zvláštním způsobem jako nikdo jiný z apoštolů. Jako ostatní apoš-toly jej povolal sám Pán Ježíš osobně – ale za zcela jiných okolností než je. Zapřisáhlého ne-přítele křesťanů zasáhl světlem s nebe, které jej srazilo k zemi a dočasně jej oslepilo. Ale zá-roveň dostal pověření, o jakém netušil a které od základu změnilo celý jeho život. Byl poslán k pohanům. Dveře k pohanům otevřel již Petr, ale služba těmto lidem byla svěřena Pavlovi. On byl nástrojem, který si vybral sám Bůh (Sk 9,15). A jistě ne náhodou.

Pavel byl člověk zásadový, který stál na svém celou svou bytostí. Tak jako před svým obrá-cením byl přesvědčený farizeus, který učení farizeů zastával důsledně, tak po svém obrácení byl důsledným následovníkem Ježíše, kterému se dříve protivil.

Ale přitom to byl člověk pokorný – a to nebývá obvyklé. Zásadoví lidé bývají suverénní až arogantní. Pavel takový nebyl. Považoval se, vzhledem ke své minulosti a k tomu, že byl po-

volán mnohem později, za *nejmenšího ze všech bratří*. A také věděl, že jeho úkol zvěstovat evangelium pohanům je *milost*, že to není nic, čím by se mohl vynášet. Tahle kombinace nebývá běžná – ale přitom to byl ten nejefektivnější způsob, jak pohany oslovit. A Pán Bůh to věděl.

Z tohoto můžeme vyvodit i obecné podmínky pro službu křesťana.

Být služebníkem je Boží milost

2 Slyšeli jste přece o milosti, kterou mi Bůh podle svého plánu udělil kvůli vám

To snad ne, řekneme si možná. Je to přece moje rozhodnutí, moje ochota sloužit Bohu. To určitě ano – ale je to především milost. Jen se podívejme do našeho praktického života na naše zaměstnání. Je to určitě naše rozhodnutí, že práci, kterou konám, konat chci. Ale je tu také druhá strana – náš zaměstnavatel. Je na něm, zda nás přijme nebo ne. Může přijmout na naše místo kohokoliv jiného. A víme, jak velmi si například v době krize vážíme svého místa. Není to vůbec samozřejmost.

Není to naše záslužná činnost, jak si někdy myslíme. Buďme si vědomi toho, že Pán Bůh nás používá za své nástroje ze své milosti, ne jako odměnu za naše zásluhy. Občas se rádi pochlubíme tím, co jsme pro Pána vykonali. Ale to, že jsme to mohli vykonat, je jen milost. Máme si být vědomi toho, že i když vykonáme všechno, zůstáváme neužitečnými služebníky. Nemáme právo se svou službou chválit a vyvolávat tak obdiv a uznání našich bližních. Učme se být pokornými služebníky, kteří si váží Boží milost, jak nás tomu učí Pavel.

Služba předpokládá odpovědnost

Různé překlady 2. verše zdůrazňují naši odpovědnost. Je vyjádřena výrazy: „udělit“, „správa“, „pověřil mne“, „dané mi“, „o správě milosti“ nebo „úřad“. To vše nám ukazuje, že služba znamená správcovství (viz 1K 4,1). Správce odpovídá za svěřený majetek. Pro mnohé z nás je výmluvným svědectvím o tom, jak si máme počínat podobenství Pána Ježíše o hřivnách. Petr připomíná (1Pt 3,15): *Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel o naději, kterou máte, ale činite to s tichostí a s uctivostí*. Pavel byl vždycky připraven vydat počet ze své činnosti. Jsme i my takto použitelní? Pán nám dává ke službě jiným dary – hřivny. Dává nám je ne proto, abychom se jimi chlubili, jak jsme bohatí, ale ke službě druhým. Pavel využíval dary, které mu Pán svěřil: dokázal být Židu Žid, Řeku Řek, otroku otrokem a svobodnému svobodným – ale vždy měl na mysli to, aby někteří byli zachráněni. Dal své přednosti – to co mu Pán svěřil, Pánu k dispozici.

Cíl služby

Každá služba má nějaký smysl, sleduje určitý cíl. Ten je skryt ve slovech *pro vás* nebo také *kvůli vám*. To nám občas působí potíže. Vždy jsme v pokušení svěřené dary použít pro svou vlastní potřebu. Ale to, co nám Pán Bůh svěřuje, je určeno pro službu jiným.

Typickým příkladem, který ukazuje, jak si mnohdy lidé představují službu, je pojem „ministr“. Je to odvozeno z latiny, kde „ministro“ znamená „sloužím“. Co nás ale napadne nejdříve, když uslyšíme slovo ministr? Zřejmě si představíme krásnou černou limuzínu, uctivě se tvářící lidi a možná slavnostní přivítání. Ministr je prostě pán. Jeho slovo platí a všichni se snaží je splnit. Dokážeme si představit, že by nás ministr obsluhoval a plnil naše přání? To je absurdní. A přitom je ale absurdní, že nese název „ministr“. Komu slouží?

Je mnoho „Božích služebníků“, kteří chápou službu takto. Vystavují na odiv své zásluhy, chlubí se svým pověřením, svými dary – a slouží – ale sami sobě, své popularitě. Ale my máme sloužit jiným, cítit a vnímat jejich potřeby a ty naplňovat. Vše, co nám bylo svěřeno,

nám bylo svěřeno k tomu, abychom posloužili bližním.

V souvislosti s tím chci uvést ještě jednu věc. Občas se mi stane, že mne někdo pochválí za to, co jsem řekl. Prosím, nedělejte to. Mně chvála nepřísluší – ta patří někam jinam. Jste-li někdy opravdu potěšeni – poděkujte Pánu a chvalte jej, protože to je ta správná adresa. Jeden velký kazatel (tuším, že to byl C. H. Spurgeon) řekl jedné posluchačce, která mu pochválila jeho kázání, že už na kazatelně mu to řekl d'ábel, jak hezky to řekl.

Pavlovi nikdy nešlo o to, aby ho lidé chválili. Šlo mu vždy o posluchače samotné, aby pochopili podstatu zvěstovaného slova a aby to, co slyšeli, také konali. Cílem není hezky hovořit a ani to nejsou duchaplné úvahy. Cílem je, aby lidé šli a udělali to, co si Pán Bůh přeje.

Pokora – nezbytná podmínka služby

8 mně, daleko nejmenšímu ze všech bratří, byla dána ta milost, abych pohanům zvěstoval nevystižitelné Kristovo bohatství

Bez pokory není pravé služby. Sloužit – to znamená zapřít sám sebe, vzdát se svých ambicí a nároků ve prospěch jiných. Pán Ježíš to ukázal učedníkům sám na příkladu mytí nohou. Když se u Poslední večeře hádali o to, kdo z nich je větší, odstoupil od stolu, odložil svůj šat, vzal si zástěru, nalil vodu do umyvadla a začal umývat nohy svým učedníkům.

Občas jsme v pokušení myslet, že „mytí nohou“ je svým způsobem poukazování na to, že druzí nemají právě čisté nohy. Ale o to zde nešlo.

Pán nám chtěl ukázat, že on, Mistr a Pán, se ponížil a šel dělat práci otroka, protože mytí nohou byla právě práce otroků. A podobný postoj zaujímal také i apoštol Pavel. To nebylo jeho původní jméno. Ale když uvěřil, přijal je za své. To jméno totiž znamená „malý“.

Cílem samozřejmě byly čisté nohy – ale patřilo k tomu nezbytně také obcerstvení. Zkusili jste to někdy, jak je to příjemné si po namáhavé cestě horkem umýt nohy? Určitě ano. A o to právě jde. Naše služba musí být pokorná a pak také přinese úlevu a obcerstvení těm, kterým sloužíme.

Zjevení – podmínka odkrytí Božích tajemství

3 dal mi ve zjevení poznat tajemství, které jsem vám právě několika slovy vypsál.

Boží tajemství nejsou odkryta všem lidem. Pro řadu lidí je Bible přes veškerou jejich moudrost i nemalé úsilí a poctivé studium nic neříkající knihou. Rád bych to podtrhl, že nikdo svým vlastním rozumem a úsilím Boží tajemství neodhalí. Ta jsou pro lidi nedobytnou pokladnou se zámekem na heslo.

Pán Ježíš jednou prohlásil: „*Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a zjevil jsi je nemluvnatům*“ (Mt 11,25 – B21).

V čem je vlastně heslo k pochopení těchto tajemství? Je ukryto ve slovech *zjevil jsi je*. Bez zjevení není poznání Božích tajemství. Proto i Pavel píše *dal mi ve zjevení poznat tajemství...* Proto se také modlil v 1,17: *Prosím, aby vám Bůh... dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali*. Jen tak, že se nám Pán Bůh zjevil, jsme pochopili, jaká je jeho vůle a co nám chce říci. Jen tak jsme mohli poznat, že Bible není snůškou bájí a mýtů bez smyslu, ale Božím slovem, průvodcem našeho života a ukazatelem Boží vůle.

Obsah tajemství

4 Z toho můžete vyčíst, že jsem porozuměl Kristovu tajemství, 5 které v dřívějších pokoleních nebylo lidem známo, ale nyní je Duchem zjeveno jeho svatým apoštolům a prorokům: 6 že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbených evangelia.

8... abych pohanům zvěstoval nevystižitelné Kristovo bohatství

9 a vynesl na světlo smysl tajemství od věků ukrytého v Bohu, jenž vše stvořil: 10 Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církve dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost, 11 podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu.

V následujících verších je ukázán obsah tohoto tajemství, které dříve známo nebylo (i když, jak jsme si ukázali, Pán Bůh je neskrýval). Ale teď Duch svatý lidem tuto skutečnost vypíchl před oči, takže mohli vidět, že to není nic nového, že není důvod se znepokojovat a mít obavy. To, co bylo dávno předpovězeno, se teď najednou stalo skutečností. A učedníci Pána Ježíše to měli před očima.

Pro Židy bylo nemyslitelné jít a mít společenství s pohany. Pán Bůh musel Petrovi zvláštním způsobem ve snu ukázat, že to, co on očistil, nemá považovat za nečisté. (Sk 10). Pak byl vyzván, že má jít do domu římského důstojníka Kornelia v Cesareji. A když pak Kornelius s celým svým domem uvěřil a Pán Bůh to potvrdil tím, že na ně sestoupil Duch svatý, nemohl Petr, než říci: „Kdo může zabránit, aby byli vodou pokřtěni ti, kteří přijali Ducha svatého jako my?“ A dal pokyn, aby byli pokřtěni ve jménu Ježíše Krista (Sk 10,47.48). A když se pak Petr vrátil do svého domácího sboru, stal se okamžitě terčem kritiky: *Když přišel Petr do Jeruzaléma, začali mu bratři židovského původu vyčítat: „Navštívil jsi neobřezané lidi a jedl s nimi!“* (11,23). Po podrobném vysvětlení ale došli k závěru: „*Tak i pohany povolal Bůh k pokání, aby dosáhli života!*“ (11,18)

A tak se stalo zřejmým to, co dříve nikoho ani nenapadlo, že *pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia*. Pomalu se lidem začaly skládat jednotlivá proroctví jako součást mozaiky a najednou s překvapením odhalili, že Boží spasení je nejen pro Židy, ale že je pro všechny lidi! A pochopili, že to, co prožívají, není náhodné, ale že je to jen úžasný projev Boží dobroty ke všem lidem, jak to Pavel psal Efezským ve své 2. kapitole. Sám Pavel to vyjadřuje s údivem v Ř 11,30.33: *Jako vy jste kdysi Boha neposlouchali, nyní však jste došli slitování pro jejich neposlušnost, tak i oni nyní upadli v neposlušnost, aby také došli slitování, jakého se dostalo vám. Bůh totiž všechny uzavřel pod neposlušnost, aby se nade všemi slitoval. A dodává: Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty!*

A tak, v souladu s tím, co bylo napsáno v Ef 2,110 je zřejmé, že pohané, kdysi vzdálení, bez smluv, bez zaslíbení, jsou nyní spoludědicové všech velkých Božích slibů, jsou částí jednoho nového tajemného těla církve právě tak jako ti, kdo v Pána Ježíše uvěřili z židovského národa. A mají podíl na všem tom, co je v evangeliích napsáno. Není to fantastické? Není to důvod k vděčnosti našemu Pánu za jeho jedinečnou milost?

Smysl tajemství

9 a vynesl na světlo smysl tajemství od věků ukrytého v Bohu, jenž vše stvořil

Pavlovi byla dána milost, aby nám pohanům zřetelně ukázal *smysl* církve. Tím, že jsme uvěřili v Pána Ježíše, jsme byli včleněni do *tajemství od věků ukrytého v Bohu*, stali jsme se jeho nedělitelnou součástí. A to určuje náš život. Už si nemůžeme žít, jak chceme sami. To, co církve skutečně je, nedokážeme na této zemi pochopit v plnosti. Proto Boží slovo používá tolik obrazů církve, abychom pochopili její základní principy.

Nikdo jiný než Pavel nám neukázal lépe, jak se v něm máme chovat. Právě z Pavlových listů se dozvídáme základní pravdy o křtu a o tom, kdo má být pokřtěn a co křest vlastně znamená, o Památce Páně, kdo se jí smí zúčastnit a co vlastně zobrazuje. Ukazuje nám třeba principy kázně v církvi anebo to, jak může vypadat průběh shromáždění. Z knihy Skutků a z Pavlových listů si můžeme vytvořit rekonstrukci prvotní církve, jak vypadala, jak žila

a můžeme se jí tak blížit.

Po svém obrácení už nemůžeme žít jako jednotlivci, na vlastní pěst, ale patříme do církve, do společenství vykoupených. Odhalujme tedy v Písmě tento *smysl tajemství*. Uvědomme si také, že tyto pokyny jsou závazné a že se musíme podřídit Božímu řádu. Samozřejmě ne zákonicky, ne otrockou podřízeností, ale dobrovolně a s radostí a vděčností svému Pánu, že nám dopřál tuto milost být v jeho těle. Vždyť i doma se děti musí podřídit řádu, který je zaveden doma. Nemohou si samy svévolně dělat, co chtějí samy, bez ohledu na vůli rodičů. Jinak by to špatně dopadlo. Stejně je tomu i v církvi. Je to především „Boží dům“ a podléhá tedy jeho vůli. Nechtějme tam zavádět své pořádky, ale ptejme se, jak chce Pán Bůh mít svůj dům uspořádán. To neznamená, že je jednou pevně daný a že nelze změnit nic – ale je to hledání, které vyžaduje i to, že se dovedeme sami poddat a neprosazovat své vlastní představy. I zde můžeme využít Pavlovy služby.

Prezentace v nebi

10 Bůh chce, aby nebeským vládám a mocnostem bylo nyní skrze církve dáno poznat jeho mnohotvarou moudrost, 11 podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Toto je zajímavá myšlenka: Bůh chce na nebi na církvi demonstrovat svou moudrost a dílo.

Pán Bůh je opravdu nevystižitelná bytost. Svým rozumem jej nikdy neobsáhneme, je nad rámec našich schopností a možností. Asi jako když se u počítače objeví hlášení, že nemá dostatek potřebné paměti. Můžeme o něm vědět jen tolik, kolik nám o sobě sám zjeví. Obecně lze konstatovat, že moudrost člověka odráží jeho dílo. Čím je moudřejší, tím lepší dílo vytvoří, tím udělá větší objev, tím dokonalejší sestaví výtvar.

Podobně je tomu i v nebeských věcech. Pána Boha svým tělem a svými smysly nedokážeme vnímat. Můžeme však vidět jeho dílo a podle jeho kvality usuzovat na jeho moudrost. Je nám prezentována jen po částech v jeho díle. Ve stvoření můžeme svým omezeným rozumem částečně chápat Boží stvořitelskou moudrost.

Ale v našem textu jde o něco jiného. Jde o nebeské bytosti, o anděly a mocnosti. Tyto bytosti jsou samy o sobě pro nás záhadou, víme o nich jen něco málo, co nám o nich říká Bible, zbytek jsou spekulace. Náš text ukazuje, že Pán Bůh zjevuje svou moudrost i jim. Ani tyto bytosti neznají Boha v plné šíři. Boží slovo nám zjevuje, že Bůh jim na příkladu církve demonstrovat svou moudrost. Je to jistě zajímavé být v takové škole.

Předpokládám, že andělé a nebeské bytosti věděly již dávno předtím, než Pán Ježíš přišel na tento svět, co se bude dít. Věděli, čeho chce Bůh dosáhnout a na příkladu církve museli žasnout, jak Bůh dokáže realizovat svou předem zjevenou vůli. Chápu to tak, že je to podobné, jako když astronom vypočte, kdy dojde k zatmění slunce a lidé pak s napětím pozorují, zda to tak opravdu je. Vezmou si ve stanovenou dobu speciální brýle, nebo začerněná skla či nepoužívané diskety a zjistí – hle, on měl pravdu, skutečně to funguje! Jak museli andělé žasnout nad Boží moudrostí, když mohli pozorovat, jak se přes všechny možné i nemožné překážky plní všechna proroctví. Na církvi mohou *poznat jeho mnohotvarou moudrost, podle odvěkého určení, které naplnil v Kristu Ježíši, našem Pánu*. Mohou vidět, jak se předem ohlášená proroctví v Pánu Ježíši bod po bodu postupně naplňují navzdory všem překážkám a úsilí nepřítelů ďábla.

2. Pavlova modlitba v listu Efezským

Poté, co Pavel ukázal na tajemství církve jako hlavní téma svého listu – přechází k modlitbě

za to, aby to, co jim řekl, dokázali pochopit a vstřebat. Ale ještě než poklekne (je zajímavé vědět, jak se Pavel modlil!), ukáže nám dvě důležité věci, spojené s modlitbou a to, že záleží na našem vztahu k Bohu (aby byl v pořádku) a že naopak nezáleží na vnějších okolnostech, ve kterých jsme (resp. ve kterých byl Pavel jako vězeň).

O vztahu k Bohu

12 V něm smíme i my ve víře přistupovat k Bohu svobodně a s důvěrou.

Podobně to čteme v listě Žd 4,16: *Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas.* To je jedna stránka mince. Ale abychom „neujeli“ – je tu i druhá stránka mince a ta zní: *A tak, moji milí, jako jste vždycky byli poslušní – nikoli jen v mé přítomnosti, ale nyní mnohem více v mé nepřítomnosti - s bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení* (Fp 2,12).

Pavel nás učí správnému vztahu k Bohu. Pro věřící z pohanů to mělo velký význam, vždyť jejich představy o Bohu byly velmi různorodé a mnohdy naivní. Předně – jejich bohové byli povětšinou zlí, nevěděli, co je to slitování a milosrdenství. Jejich rozhněvání se muselo neustále usmiřovat stále novými oběťmi a jejich zloba se musela uplácet. Jiný pohled byl ateistický (jak ho můžeme vidět např. na postoji asyrského krále Sancheriba (viz 2Kr 18,19). Bohové jsou jen lidské dílo, není třeba si z nich vůbec nic dělat, jsou to jen bezmocné kusy kamene či dřeva nebo zlata.

Židé naproti tomu znali jako jediní ve své době pravého Boha, Tvůrce všeho. Věděli, že je vševědoucí, všemohoucí a všudypřítomný. Znali jeho svatost a spravedlnost a také i to, že je milosrdný a dlouhoshovívající.

Když jsme se v Pánu Ježíši – a výhradně v něm – stali i my pohané Božími dětmi, smíme k němu mít správný vztah. A tomu nás učí mj. i citovaná místa. Ta vymezují náš postoj k němu. Není to jen smělost a důvěra, ale také bázeň. Tyto dvě věci si neodporují, naopak vzájemně se doplňují a přesně určují, jak se máme chovat k Pánu Bohu. Je třeba důvěry i smělosti, ale i bázně, vše na svém místě. A co je kde na místě, o tom nás Boží slovo nenechává na pochybách.

Smělost a důvěra – u trůnu milosti

12 V něm smíme i my ve víře přistupovat k Bohu svobodně a s důvěrou.

Svobodně a s důvěrou smíme přistupovat k „trůnu milosti“, abychom *našli milost a pomoc v pravý čas* (Žd 4,16). To je oblast, kde se nemusíme a nemáme bát. Bůh je vždy ochoten člověku pomoci. A prosbu o pomoc vždycky slyší.

Kdykoliv se dopustíme něčeho zlého, co se Pánu Bohu nelíbí a litujeme toho, smíme přicházet k trůnu milosti. *Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očistí nás od každé nepravosti* (1J 1,9).

Kdykoliv si nevíme rady, jsme-li bezmocní a potřebujeme pomoc, smíme přicházet k Bohu směle a s důvěrou. Žádný náš problém není tak velký, aby jej Bůh nemohl vyřešit a žádný není tak malý, aby se Bůh nemohl k němu sklonit a zabývat se jím.

Smělí také máme být v přivlastňování si Božích požehnání a slibů. Často nemáme dost odvahy a smělosti brát to, co Bůh nabízí. Máme obavy, abychom nebyli pyšní. Anebo máme falešné ohledy a obavy, že „živé vody“ nebude dost pro všechny žíznivé. Copak je náš Bůh, který zve všechny, tak chudý, že by mu pochybělo?

Boží bázeň v životě

Prof. Roháček překládá: *Pracujte na svojom spasení*. Jsme už nyní spaseni – z milosti. A teď máme na svém spasení pracovat – máme svým životem dokazovat, že jsme Božími dětmi. A k tomu je třeba Boží bázeň. Máme dbát na to, aby náš život odpovídal vůli našeho nebeského Otce. Máme se bát je zarmoutit, působit mu bolest. Máme se bát vyvolat pohoršení mezi lidmi. Máme se bát hřešit. Vždyť stačí tak málo, a naše svědectví ztrácí věrohodnost.

Máme žít tak, abychom nepůsobili újmu Božímu království. Máme se bát zarmoutit svým jednáním bratry a sestry.

To je smysl Boží bázně. To není strach ze zlého Boha, kterého je třeba si stále něčím usmiřovat.

Smělost a bázeň na nepravém místě

Satan je mistr lži a podvodu. Dovede překroutit i Boží slovo a postavit je ve zcela jiném světle, než bylo řečeno. A tak se stává, že lidé (křesťany nevyjímaje) mají strach jít k Bohu, když provedou něco špatného. Místo abychom šli a své přestoupení před ním vyznali, se raději skrýváme a bojíme se, že náš hřích je tak velký, že nemůže být odpuštěn. Máme strach jít k trůnu milosti – ke své vlastní škodě.

A naopak – často dovedeme žít docela odvážně a směle. Mnohdy se vůbec neptáme, zda to, co chceme udělat, se Pánu Bohu líbí. Přisvojujeme si právo posuzovat sami, co je a co není správné. Jsme přece sami svými pány! Jak často na to pak sami doplácíme.

Potřebujeme milost k tomu, abychom se naučili směle přistupovat k trůnu milosti a na druhé straně žít v Boží bázni. Jen tak bude v našem životě Pán Bůh oslaven.

Povzbuzení, když je to jinak, než chceme

Apoštol Pavel se jako vůdčí osoba duchovního hnutí zcela nezaviněně dostal do vězení. A trávil tam už značnou dobu. Soudní proces se pomalu vlekl a nebral konce. To vše mělo vliv na jeho blízké – začali se bát a také začali pochybovat o správnosti a účelnosti nastoupené cesty. Viděli neustálou hrozbu pronásledování, ztráty životní existence, pohrdání a posměchu. To není právě povzbudivá perspektiva.

Proto je Pavel povzbuzuje. A jeho povzbuzení si můžeme vztáhnout na svůj život i my.

13 Proto prosím, abyste se nedali odradit tím, že pro vás musím trpět; vždyť se to obrátí k vaší slávě.

Podívejme se na některé jiné překlady tohoto místa. Každý z nich nám může toto povzbuzení ukázat z jiného zorného úhlu:

Proto prosím, abyste neklesali na duchu... (polský překlad M – milénium)

A proto prosím, abyste neochabovali pro ta moje soužení, která snáším pro vás. Naopak, můžete se tím chlubit... (Petrů)

Proto vás prosím: neztrácejte odvalu pro mé trápení... (Elberfeldský překlad)

Luther píše: *Nebuďte unavení...*

Každý z těchto pohledů může být povzbuzením i pro nás, protože rychle klesáme na duchu, jsme malomyslní a skládáme zbraně. Naše síla rychle ochabuje při nepříznivých zprávách. Možná to Efezany deprimovalo, když viděli, že jejich vzor a vůdce je ve vězení. Přišly pochybnosti, zda to, co dělá a učí, má praktický význam a zda to stojí za to. Ale Pavel je povzbuzuje – to, co dělá, je dobrá investice, která časem přinese užitek pro ně – *vždyť se to obrátí k vaší slávě*. Stojí za to připomenout si slova Izaiáše (40,29-31): *On dává zemdlému sílu a dostatek odvahy bezmocnému. Mladíci jsou zemdlení a unavení, jinoši se potácejí, klopytají. Ale ti, kdo skládají naději v Hospodina, nabývají nové síly; vznášejí se jak orlové, běží bez únavy, jdou bez umdlení.*

Proto nebuďme unavení. Naše síla se může obnovit. I zde platí to připomenutí o směly pří-

stup k trůnu milosti. Zde je na místě.

Druhá modlitba

Je to již druhá Pavlova modlitba v listu Efezským.

Modlitba v 1. kapitole byla prosbou, aby věřící z pohanů plně poznali své postavení v Kristu. Druhá modlitba se týká jejich života, prosí, aby poznanou pravdu mohli prožívat. Pavel prosí, aby u jeho spoluvykoupených:

Bůh svým *Duchem posílil a upevnil `vnitřního člověka`*
Aby Kristus skrze víru přebýval v jejich srdcích
Aby byli zakořeněni a zakotveni v lásce
Aby mohli pochopit rozměry Kristovy lásky
Aby se mohli *dát se prostoupit vši plností Boží.*

Na kolenou

14 Proto klekám na kolena před Otcem

V Bibli je uvedena celá řada modlitebních poloh či postojů. Jistěže není podstatné, v jaké poloze je při modlitbě naše tělo – Pán Bůh nevyžaduje výslovně, jak se máme modlit. Nicméně tyto postoje spíše vyjadřují náš vztah k Pánu Bohu. Máme-li k někomu úctu, přistupujeme k němu uctivě. Třeba tak, že povstaneme anebo klekneme či dokonce padneme před ním na tvář, jako třeba David (2S 12,16).

Pamatuji se dobře na dobu, kdy jsme při modlitebních hodinách pravidelně klečeli na kolenou (pouze ti, kdo měli s koleny problémy, zůstávali sedět). Abychom si neumazali kalhoty a aby nás kolena příliš netlačila, měli jsme na to zvláštní klekátka. Máme je ve sboru dodnes, z nějakého důvodu je nikdo nevyhodil, ale už se nepoužívají. Modlíme se dost často vsedě, někdy si stoupneme. Jistě – je to jen forma, která se může stát zvykem. Člověk může klečet a přitom si „myslet své...“, co nemá s úctou vůči Pánu Bohu nic společného.

Ale přitom bychom měli mít, podobně jako Pavel, hlubokou úctu před Pánem Bohem. Je víc než náš dobrý kamarád. Je to svrchovaný vládce vesmíru, a proto mu patří úcta. Uděláme dobře, pokud ji skutečně budeme mít.

Důvod modlitby

13 Proto prosím, abyste se nedali odradit tím, že pro vás musím trpět; vždyť se to obrátí k vaší slávě.

Pavel se modlí za spoluvykoupené z pohanů. Možná, že viděl, že jeho vězení a pronásledování je odrazuje, že klesají na duchu, ztrácejí odvahu a že i ti nejméně jsou už unaveni. Proto se za ně modlí. Děláme to podobně i my? Záleží nám na nich natolik, že mají prostor a čas v našich modlitbách? Podporujeme svými modlitbami klesající a unavené? Nebo je spíše pomlouváme?

Nezapomínejme na spoluvykoupené. Kéž za ně dovedeme děkovat, těšit se z jejich úspěchu a růstu. Kéž za ně dovedeme prosit i ve chvílích, kdy to potřebují, kdy se třeba dopustili nějakého poklesku či pádu, či procházejí nějakou nemocí. Jakub píše: *modlete se jeden za druhého, abyste uzdraveni byli. Velkou moc má vroucí modlitba spravedlivého.* (Jk 5,16)

Jakubova slova se vztahují jak na nemoci těla, tak i na nemoci ducha. Nemocní lidé potřebují pomoc. Pomoc praktickou, ale také i naše modlitby!

Ke komu se modlí?

14 Proto klekám na kolena před Otcem (našeho Pána Ježíše Krista), 15 od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod,

Je zajímavé všimnout si, ke komu se Pavel modlí. Ke komu se modlíme my? Pavel se obrací k Otci (některé překlady dodávají „našeho Pána Ježíše Krista“). Jistě – nebeský Otec je nesporně Otcem našeho Pána Ježíše Krista. Tento vztah je jedinečný a neopakovatelný. Sám nebeský Otec ho vyjadřuje slovy: „*To je můj milovaný Syn, ve kterém mám zalíbení...*“ Ale sám Pán Ježíš nás učil modlit se „Otče náš...“ – to znamená, že v Ježíši Kristu je i naším Otcem.

Ke komu se modlíme my ve svých modlitbách. Je to zajímavý námět k přemýšlení. Většina věřících oslovuje ve svých modlitbách Ježíše Krista. Nebudu k tomu zaujímat zvláštní stanovisko, co je lépe. Ale je zajímavé všimnout si, ke komu se modlí učedníci a apoštolové v Písmě.

Od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod – to lze chápat v různé šíři smyslu. Například v širším slova smyslu – ve smyslu stvořitelském. Bůh je tvůrcem všech bytostí na nebi (andělských bytostí) i na zemi (nás lidí). Tak, jak používáme i my lidé slovo „otec“ ve vztahu k nějaké oblasti (např. Konstantin Ciolkovskij býval nazýván „otcem kosmonautiky“).

Lze to ale chápat i v užším slova smyslu: Stali jsme se dětmi nebeského Otce vírou v Pána Ježíše Krista jako Spasitele. Byli jsme tak včleněni do Boží rodiny, do církve.

Zde se mi stala vzácná myšlenka, vyjádřená v překladu Dr. M. Luthera „který je **pravý** Otec nade vším, co se jmenuje dětmi, na nebi i na zemi.“

Vyznáváme, že jsme zde na zemi jen hosté a příchozí, že náš pravý domov je v nebi. Vyznáváme, že jsme se stali Božími dětmi. Máme tedy i pravého Otce. Našich pozemských otců si vážíme a máme je rádi, přesto se však ale stává, že nám někdy v něčem nerozumí, nebo nás nechápu a že nám nemohou pomoci. Ale náš Otec v nebi je **pravý** Otec, který vždy zná a rozumí našim potřebám a může nám vždy pomoci.

Od něhož pochází každý nebeský i pozemský rod – snad nám to může evokovat myšlenku na Boží lid nebeský a zemský – na církev a Izrael. Možností je mnoho, nedokážeme přesně definovat, čeho všeho je Bůh Otcem. Ale jedno víme – je i naším Otcem a můžeme k němu přicházet.

Obsah Pavlovy modlitby

Tato Pavlova modlitba má určitou gradaci. Prosí za věci v určitém sledu, každý stupeň předpokládá předcházející, vzájemně na sebe navazují.

Oč se tedy Pavel modlí?

16 aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil `vnitřní člověk`.

Pavel prosí předně o to, aby věřící vykoupení lidé byli **silní**. Nemáme být bezmocní, ustrašení a bázliví, zmítaní sem a tam, ale náš vnitřní člověk má být posílen mocí, utvrzen, máme mít sílu. Jde přitom o určitý druh síly – duchovní sílu. Máme mít sílu k boji s hříchem, k boji s nápirem světa a jeho knížete – ďábla a k boji se samým sebou. Křesťané jsou mnohdy slabší. Kolik je to nesplněných předsevzetí, že něco změníme. Přirozený člověk nemá sílu, aby změnil svůj život, aby žil lépe. Bůh dává sílu k tomu, abychom mohli vítězit v životě. Jak je tomu s námi? Máme tuto sílu, anebo jsme bezmocní? Zdrojem této síly není nikdo jiný než Bůh. A to Pavel svým bratřím v Efezu přál.

... jeho Duchem.

Není to naše přirozená schopnost, ale Boží síla, daná nám skrze Ducha svatého.

17 a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích

... aby Kristus – kdo je centrem našeho myšlení? Čím se zabýváme ve své mysli? Je to

opravdu Pán Ježíš, nebo naše vlastní zájmy a touhy našeho srdce? Pavlovi šlo o to, abychom celou svou bytostí žili právě pro Krista. Je nám Kristus drahý, jde nám především o něj?

... *skrze víru* – jen tak lze dosáhnout společenství s Bohem. Věrou spoléháme na svého Pána, věrou se odevzdáváme jeho vůli, spoléháme na jeho vedení, svěčujeme mu svůj život. K tomu, abychom dovolili Pánu, aby konal s námi to, co se jemu líbí, je třeba víry. Věříme opravdu svému Pánu – anebo to jen prohlašujeme?

... *přebýval* – zde jde o trvalý stav, ne o jednorázovou záležitost. Nemysleme si, že stačí, že jsme jednou otevřeli své srdce Pánu. Nejde o to, aby k nám občas přišel jako host, ale aby tam byl trvale, jako domácí a pán. To není samozřejmé. *Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechne-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeret a on se mnou.* (Zj 3,20). Často tato slova používáme k evangelizaci, ale ona byla napsána křesťanům v Laodikeji. Jsou určena primárně věřícím a ne nevěřícím. Jak je tomu se mnou? Je Pán Ježíš u mne hostem, anebo je zde doma?

... *ve vašich srdcích* – srdce je centrem bytosti. Kdo si získá srdce – získal si celého člověka. Proto Pánu Ježíši jde o naše srdce. Je jeho obyvatelem právě Kristus? Uvědomme si v této souvislosti dvě zásadní skutečnosti:

Pokud do prázdného a vyčištěného domu nevpustíme Ježíše (viz Mt 12,43-45), vrátí se tam vyhnáný nečistý duch ještě se svými kolegy a poslední věci takového člověka jsou horší než na počátku.

Do plné nádoby není možno již nic přidat. Je-li naše srdce plné našeho smýšlení, pak tam již není místo pro Krista.

... a tak abyste zakořenění a zakotvení v lásce...

Tato slova nám ukazují, v jakém prostředí máme žít, z čeho máme vyrůstat a vycházet ve svém životě. Pavel prosí za správnou živnou půdu pro věřící v Efezu (a potažmo i pro nás). A tou je láska. Vyrůstáme v lásce, jsme v ní zakořenění a zakotvení? Vždyť to je ta nejcennější devíza, kterou nikdo a nic nemůže nahradit. Jde především o lásku Kristovu, z té máme vyrůstat a bez ní nemůžeme žít. Ale jde i o naši lidskou lásku jedněch k druhým. Není duchovního pokroku tam, kde není láska.

Pavel prosí, abychom byli v této lásce *zakořenění*. To znamená, aby to byla v našem životě zcela samozřejmá věc. Aby ta naše láska byla trvalá, stálá, nezávislá na okolnostech, jako rostlinka, která má hluboko kořeny, není závislá na tom, zda právě prší nebo svítí sluníčko.

A také máme být v lásce *zakotvení*. Kotva drží pevně na jednom místě. A to i v bouřích. To, co nás drží ve společenství víry, nemá být naše poznání, ani společné zájmy či sympatie, ale láska Kristova. To je pravý základ našeho společenství.

Jsme v lásce opravdu *zakořenění a zakotvení*? Kéž nám Pán k tomu dává milost.

Čtyři rozměry Boží lásky

18 mohli spolu se všemi bratřími pochopit, co je skutečná šířka a délka, výška i hloubka: 19 poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vši plností Boží.

V běžném životě jsme zvyklí používat trojrozměrný prostor. Čtvrtý rozměr si nedovedeme ani představit, ani jej vnímat. A přesto existuje rozměrů víc – vědci s nimi při svých výpočtech pracují. Vyplývá to z toho, že existují věci, které nijak nevidíme, jdou nějak mimo nás. Navíc jsou ve světě veličiny, které nedokážeme a neumíme objektivně měřit. Jednou z takových veličin je láska. Její vřelost se nedá vyjádřit stupni Celsia, neumíme měřit její intenzitu, ani další její vlastnosti. Boží slovo však hovoří o některých rozměrech Boží lásky.

Šířka

U lásky se dá mluvit o šířce, kterou zasahuje lidi kolem sebe. Představme si, že je oblast je-

jího působení znázorněna plochou. Je celá řada lidí, u nichž se šířka lásky rovná bodu – a tím bodem jsou oni sami. Milují pouze sebe a to, co slouží jejich zájmům. U někoho bychom mohli kolem tohoto bodu vytvořit malou plošku – tou jsou naši nejbližší a lidé nám drazí. U dalších lidí se tato plocha rozšiřuje a může být obdivuhodně velké. Jsou však v ní občas díry – to jsou lidé, kteří nám nejsou sympatičtí, které zrovna nemusíme. To je ta naše lidská láska – i ta nejlepší, nesobecká je občas děravá.

Do jaké šíře zasahuje Boží láska? Na koho všeho se vztahuje, koho se týká? *Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.* (J 3,16). *To je dobré a vítané u našeho Spasitele Boha, který chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu.* (1Tm 2,3.4) Celá řada dalších míst Bible nám ukazuje šíři Boží lásky, že Bůh miluje všechny lidi, že mu na všech záleží a že touží všechny zachránit. Máme tedy se všemi spoluvykoupenými pochopit šíři této lásky. Ne proto, abychom to jen věděli, ale aby to vyvolalo v nás odezvu, abychom i my tuto lásku šířili ve svém okolí, abychom ji nesli lidem kolem sebe, nejen těm, kdo jsou nám drazí a pro nás užiteční, ale i těm, které nemusíme.

Délka

Druhým rozměrem lásky je délka. Jak dlouho trvá lidská láska? Podívejme se kolem sebe otevřenýma očima. Dnes se k sobě náruživě tisknou a líbají na ulici a zítra jdou k soudu se rozvést pro „nepřekonatelný odpor“. To je dnes zcela normální. Aby se vyhnuli soudním výlohám, mnozí raději ani do manželství nevstupují a žijí spolu jen po dobu, kdy jim to vyhovuje. Jak často má dnes láska jepičí život. Ale nemusí to tak být vždycky. I dnes jsou lidé, kteří dovedou mít rádi i přes nepochopení a nezájem. Ale i zde je délka lásky omezena. Je tu mj. smrt, která končí i tu nejhezčí lidskou lásku.

Písmo nám poodhaluje další rozměr Boží lásky – její délku a trvání: *„Miloval jsem tě odvěkou láskou, proto jsem ti tak trpělivě prokazoval milosrdenství“* (Jr 31,3). Boží láska je věčná, stálá, nemění se, nepodléhá nepříznivým okolnostem. A nikdy nekončí. *Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. Láska nikdy nezanikne* (1K 13,7.8). *Za Boží láskou hrob nedělá tečku. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!* (1K 15,19). Ale my máme v Kristu věčnou naději!

Kéž dovedeme pochopit délku Boží lásky k nám. Kéž i naše láska má tento charakter, stálost a neměnnost za všech okolností.

Výška

Třetím rozměrem Boží lásky je její výška. Ta nám dává nahlédnout, do jaké výše nás Pán povznáší. To je pro nás lidi ten nejméně pochopitelný rozměr. Vnímáme, že nás povznáší do své slávy. Ale jaká ta sláva bude, to ještě nevíme. Ještě neumíme ocenit, co to znamená být „posazen v Kristu na nebesích“. Víme pouze, že je to na základě Kristovy oběti skutečnost, jíž se z milosti účastníme. Jan to vyjadřuje slovy: *Milovaní, nyní jsme děti Boží; a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký jest.* (1J 3,2). A Pavel to ve své „chvále svaté lásky“ říká takto: *Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne* (1K 13,12).

Bude to vrchol zjevení Boží lásky, až budeme uvedeni do výše, ve které přebývá Bůh. Tak velice nás Bůh miluje, že nás chce pozvednout k sobě, abychom byli tam, kde je jeho milovaný Syn, ve kterém má zalíbení. Sklonil se k nám a pozvedl nás jako milosrdný Samařan, který se ujal oloupeného člověka. Dovedeme se i my sklánět s láskou k našim bližním a pozvedat je. Může je naše přítomnost povznést? Anebo jsme naopak těmi, kdo je sráží a ubíjejí. Pravá láska povznáší!

Hloubka

Posledním rozměrem lásky je hloubka. Hloubka je dána tím, jak hluboko se dovede milující sklonit, ponížít, jak dalece se dovede vzdát třeba i oprávněných nároků a toho, co mu patří.

Láska je totiž především znamená obět'. Láska, která má ráda jen tehdy, když to nic nestojí, je mělká a povrchní. To není hluboká láska.

Není větší lásky nad tu, kterou nám projevil Kristus. Jeho láska byla tou největší obětí, jaká mohla být přinesena. Dal pro lidi vše, co měl: svou slávu, moc, důstojnost, čas a dokonce i vlastní život. A miloval nejen ty, kdo mu lásku spláceli. Jeho láska zahrnovala a zahrnuje dodnes i ty, kdo jím pohrdali, kdo se mu posmívali, kdo ho uráželi a kdo mu usilovali o život. Pro ně zemřel na kříži jako zločinec. Je snad větší láska než tak, která zaznívá v prosbě za ty, kteří ho přibíjeli ke kříži: *Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí!* ? On přece věděl, jak se lidé k němu zachovají – vždyť to řekl předem svým učedníkům, kteří nechápali, oč jde. A přece neustoupil – nedovolila mu to láska, kterou miloval lidi až do konce.

Tuto lásku máme pochopit a žít ve svém životě! Naše láska nemá být povrchní, nemají to být jen pouhá slova. *Především mějte vytrvalou lásku jedni k druhým; vždyť láska přikryje množství hříchů* (1Pt 4,8). Bible hovoří o *nepředstírané lásce* (2K 6,6; 1Pt 1,22).

Tento rozměr Boží lásky máme rovněž vyzařovat a šířit kolem sebe.

Boží plnost

19 poznat Kristovu lásku, která přesahuje každé poznání, a dát se prostoupit vší plností Boží.

Cílem je plnost. Máme tedy být naplněni – náš život má být plný. Život mnoha lidí kolem nás je prázdný. Jejich život nemá smysl. To se projevuje nudou.

Lidé nemají pro koho žít, nemají žádný životní cíl, o který by usilovali. Kdyby teď zemřeli, tak by se vůbec nic nestalo.

Nuda je projevem prázdnoty života. Chci to podtrhnout, protože jsou i křesťané, kteří se ve svém životě často nudí.

A zde je velké nebezpečí. Prázdnota totiž není přirozená vlastnost. Vyčerpáme-li odněkud vzduch, bude se tam tlačit všemi škvírami. A tak tomu je i s prázdným, nenaplněným životem. Člověk nemůže zůstat v nečinnosti. Lidé, kteří se nudí, hledají zábavu. Proto se mladí lidé, aby se nenudili, vybíjejí na diskotékách, popíjejí a „zabíjejí čas“ – u hracích automatů, divokými hrami na počítači či sledováním krváků. Naplňují tak svůj život – ale tím, co nenasycuje, co naopak velmi škodí.

Pavlovi nejde jen o to, abychom se nenudili. Velmi záleží na tom, čím je náš život naplněn. Jeden z hrdinů řeckých bájí – Sysifos měl život také naplněn – a to věcí velmi potřebnou a veskrze užitečnou – prací. Ale ta jeho práce měla jeden háček: byla totiž zbytečná a marná. Jak často i my zbytečně valíme svůj balvan do vrchu, každý den znovu a znovu, aby se nám opět pokaždé skutálel dolů. Náš život je mnohdy vyplněn marnou dřinou. Ale o to Pavlovi nejde: jemu jde o Boží plnost. Možná také prací, ale prací, která přináší užitek, která nese ovoce. Pokud máme být naplněni prací, pak takovou, která má smysl a přináší ovoce. Kež bychom na sklonku svého života mohli spolu s Pavlem říci: *Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokončil, víru zachoval. Nyní je pro mne připraven vavřík spravedlnosti, který mi dá v onen den Pán* (2Tm 4,7.8).

Pavel usiluje také, abychom byli naplněni *vší plností Boží*. Náš život víry má být vyplněn všestranně. Mnoho věřících lidí se rozvíjí jednostranně – berou z toho, co Pán nabízí, jen něco. Máme být *prostoupeni vší plností Boží*. Náš život má mít hluboký smysl pro spravedlnost, ale pouhá spravedlnost je málo, právě tak potřebujeme mít lásku a smysl pro pochopení slabosti bližních. Jinak jsme jednostranní.

Máme se naučit čekat na pokyn svého Pána, ale právě tak být připraveni vykročit, když nás vybízí, abychom něco udělali a nečekali, že to udělá někdo jiný za nás.

Máme dobře znát Boží slovo a jeho vůli. Ale právě tak máme podle poznané vůle jednat.

Máme vyrůstat a být prostoupeni vší plností Boží. Pán Bůh nepotřebuje úzké specialisty, kteří v jiných oblastech jsou zcela bezmocní. To lidé si vynucují na Pánu jen určitý směr, ur-

čitý dar, určité nadání. Ale Pánu jde o to, aby jeho děti si poradily za všech okolností.

Víc, než si dovedeme představit

20 Tomu pak, který působením své moci mezi námi může učinit neskonale víc, než zač prosíme a co si dovedeme představit...

Pavlova modlitba se blíží k závěrečnému chvalozpěvu (doxologii) Pánu Bohu. Pán Bůh je nám představen jako ten, kdo přesahuje náš rozum, smysly a chápání. Nikdy se nevejde do rámce, do kterého bychom si ho chtěli zasadit. Jeho možnosti jsou vždy větší než naše představy o nich. Umíme si představit jen věci známé. Ale Bůh má nekonečně větší možnosti. Izaiáš to vyjadřuje slovy: *Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše* (Iz 55,9). Veškerá lidská technika, na kterou býváme někdy tak hrdí, zejména při pohledu na nové technologie posledních let, je jen ubohou napodobeninou Boží techniky, která zde je od pradávna. A nad to je nekonečně nepochopitelná Boží láska.

Naše prosby jsou často omezeny naším chápáním. Netroufáme si prosit o víc, než dovedeme pochopit a představit si. Chceme Pánu Bohu vnutit naše řešení problému, které považujeme za ideální a divíme se, že Pán Bůh toto řešení neakceptuje, (ale ne nevyslychá). Teprve časem poznáváme, jak byly naše prosby krátkozraké a někdy přímo hloupé. Kdyby nás Pán Bůh vyslyšel, mohlo by to znamenat otevření cesty do záhuby.

Učme se prosit v dětinské důvěře, že náš Bůh nám může dát víc, než si dovedeme představit. Že on sám učiní vše nejlépe. Uvědomme si, že on ve své lásce může věci řešit i jinak, než tomu rozumíme my, a že to bude neskonale lepší, že nám může dát mnohem víc, než prosíme nebo si dovedeme představit.

Závěrečný chvalozpěv

21 Jemu samému buď sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všechna pokolení na věky věků! Amen.

To je na Pavlově modlitbě opět velmi zajímavé a mělo by to ovlivnit i naše modlitby. Čím končí Pavel svou modlitbu? Co pokládá za velmi důležité?

Je to chvalozpěv – oslava našeho Boha.

Pánu Bohu patří čest a sláva. Žalmista píše: *Ne nás, Hospodine, ne nás, ale svoje jméno oslav pro své milosrdenství a pro svou věrnost!* (Ž 115,1). A na konci téhož žalmu stojí: *Avšak my budeme Hospodinu dobrořečit nyní i navěky. Haleluja* (v.18). A celý konec knihy Žalmů, ono slavné „Halelu“ – je chvalozpěvem Bohu. I my se chceme připojit k tisícům těch, kdo Pánu přinášejí poctu, které je hoden a která mu patří.

Jemu samému buď sláva v církvi – především zde má znět Bohu čest a chvála. Kniha Zjevení nám poodhaluje, jak jednou budou vykoupení chválit svého Pána. Mělo by tak tomu být již dnes. Kéž i v nás, v celé naší bytosti, jednání, konání i řeči zaznívá to slavné HALELUJAH = sláva Bohu!

v Kristu Ježíši – Bůh je oslaven vpravdě ve svém Synu: „*Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v něm*“ (J 13,31).

Po všechna pokolení na věky věků! Za všech životních okolností, za dob dobrých i zlých, v době hojnosti i v času nouze, v době prosperity i za dob krize a války. V dobách, kdy je víra v Boha samozřejmá i v dobách nevěry.

Job dokázal říci *jméno Hospodinovo buď požehnáno* (Jb 1,21) ve chvíli, kdy z lidského hlediska ztratil vše: majetek, služebnictvo, dobytek i děti.

Kéž i v našem životě zní chvála Pánu Bohu vždycky, za všech okolností, *po všechna pokolení na věky věků! Amen.*